

REINSERCIÓ PENITENCIÀRIA

“A la presó t’aparquen perquè deixis de ser un problema”

Manel Conde ha refet la seva vida però recorda les dificultats afegides d’una condemna

MARIO MARTÍN MATAS
BARCELONA

“La solució no podia ser estar-se al pati d’una presó, on hi ha més droga que no pas a fora”. Ho diu amb contundència Manel Conde, i sap perfectament de què parla. Ell, que va patir l’infern de la drogodependència i per això va haver de complir condemna en dues ocasions, dona la cara per explicar la seva experiència amb una única motivació: que les seves vivències serveixin per millorar l’actual sistema penitenciari, especialment pel que fa a l’acompanyament dels interns. “Caldria tenir més gent que dediqués més temps a cada persona, per conèixer-la i arribar a una solució”, assegura. Afegeix que cal empoderar els presos perquè entenguin tot el que poden arribar a ser i la satisfacció que representa ser honest i no haver-se d’amagar de res.

El Manel va arribar a Catalunya amb la seva família provinent d’un poblet gallec quan només tenia 16 anys. “No trobava el meu lloc, tot se’m va fer molt gran i l’única manera d’acceptar-me era estar drogat i no adonar-me de res del que passava al meu voltant”, rememora. Els delictes que va cometre per poder pagar-se la cocaïna i l’heroïna que consumia el van portar a la presó per primer cop quan només tenia 20 anys. En va sortir tres anys i mig després, i llavors tot va millorar una mica. Va conèixer la seva actual dona i mare dels seus dos fills i va trobar feina, però va haver d’enfrontar-se al rebuig d’una part de la seva família. Vivia a casa de la seva sogra, però sentia que no aconseguia fun-

cionar per ell mateix. Un sorteig de pisos de protecció oficial que no li va tocar va ser el punt per recaure. “Per a mi era injust, perquè no m’havia tocat però sí a d’altres que jo pensava que tenien menys necessitats”. Una sèrie d’empenyoraments mal fets i un altre delictes el van portar altre cop a la presó, aquest cop amb una condemna de nou anys. I allà va tocar fons, intern en una cel·la on continuava consumint drogues i amb problemes de conducta. “A la presó t’aparquen perquè deixis de ser un problema. No ets al carrer i deixes de cometre delictes”, diu, convençut.

El detonant del canvi

Fruit d’una baralla amb un altre intern, va acabar en una cel·la de càstig, i després a la galeria pensada per als presos més perillosos. Tot i que creu que el sistema d’aïllament no és l’adequat, a ell li va servir per confirmar que les presons són un “gran negoci” que funciona també mitjançant la maldat d’alguns funcionaris, que són els principals interessats a fer els ulls grossos perquè hi entri la droga, assegura. En el seu cas, paradoxalment, aquest càstig va funcionar com a detonant del canvi que necessitava. Va conèixer un professor universitari que el va ajudar, i va aconseguir desenganxar-se de les drogues altre cop i començar a estudiar.

Va ser en aquest punt quan va aconseguir que el Projecte Home el seleccionés per a un dels seus programes. Feia tres anys que era a la presó, però al pis tutelat on va anar a parar encara va estar-s’hi 25 mesos més. “Em va costar adaptar-m’hi”, admet. Va tenir moments de



Casat, amb dos fills i amb feina estable des de fa 11 anys, el Manel Conde reivindica la importància d’acompanyar els presos per aconseguir la reinserció social. MARC ROVIRA

Dificultats
“Quan surts de la presó has de mentir perquè el rebuig social és total”

Foscor
“Jo no valorava l’amistat. Per un gram de cocaïna era capaç de traïr el meu pare”

debilitat en què volia abandonar, perquè havia de remoure el seu passat i això era dolorós. El Manel recorda que en aquest procés la seva dona va ser “clau”. Havia tingut feia poc el seu primer fill, i tot i que li deia a la seva parella que no servia per a res i que refés la seva vida lluny d’una persona problemàtica com ell, ella li va donar forces per tirar endavant. Això, juntament amb el Projecte Home, que per primer cop li va permetre sentir-se estimat i notar que realment importava a algú, va acabar d’ajudar-lo a fer un canvi definitiu i radical.

El Manel fa més d’onze anys que té una feina estable en una benzineira. Ha recuperat la relació amb bona part de la seva família i fins i tot el seu fill, que ara té 18 anys, coneix el seu passat. Quan l’hi va explicar, el noi va dir-li que era un bon pare i que l’estimava, independentment del seu passat, i fets així reforcen encara més el camí que va emprendre. Ho va aconseguir amb una ajuda, reconeix, que no arriba a tothom i que

caldria estendre, remarca. Ell té molt clar que no tornarà a consumir mai més i, tot i que a la feina no tothom coneix el seu passat, té clar que la lluita que va mantenir contra ell mateix, però també contra el que la societat arriba a creure que ets, era l’únic camí possible.

“Quan surts de la presó has de mentir perquè el rebuig social és total”, apunta. Això el va fer sentir insatisfet, com si no valgués per a res, i és per això precisament que les eines que li va proporcionar Projecte Home van ser tan determinants. Només així pot començar la fase d’acceptació, i reconèixer que sí, que ell era egoista i que no podia valorar l’amistat. “Per un gram de cocaïna era capaç de traïr el meu pare”, recorda. Quina lliçó final es pot treure d’una història tan dura, que ha transitat del fracàs a l’èxit provocant danys pel camí? El Manel respon amb el seu exemple, i només demana una cosa: que la societat trobi el camí per ajudar la gent que, com ell, ha passat per una presó. —

Les entitats socials demanen al Govern un pla per als exreclusos

M.M.M.
BARCELONA

Un pla específic elaborat per tots els departaments implicats del Govern, com ja passa amb la salut mental o els menors extutelats. Aquesta va ser la petició que van verbalitzar ahir les entitats que treballen en l’atenció als presos i expresos, en la celebració d’un nou debat del cicle *Catalunya social* que va centrar-se en la reinserció postpenitenciària.

La presidenta de la Taula del Tercer Sector Social, Àngels Guiteras, va evidenciar que els recursos actuals “no són suficients”, i per això caldria un nou pla d’acompanyament i su-



Un moment del debat organitzat ahir per la Taula del Tercer Sector i l’ARA sobre la reinserció. FRANCESC MELCION

port a les persones que surten de la presó. La petició, compartida per tots els ponents, es basa en una dada objectiva: segons les últimes xifres del departament de Justícia, el 30% dels expresos reincideixen, un percentatge que baixa a un 15% quan s’apliquen processos de transició a la comunitat, com una condemna en tercer grau o en llibertat vigilada.

“Es tractaria d’una inversió econòmica rendible”, va insistir Guiteras, perquè una menor reincidència i menys ingressos penitenciaris acaben suposant un estalvi. De fet, Catalunya presenta una taxa de 123 presos per cada 100.000 habitants, una xifra que, tot i que és menor que la del conjunt de l’Estat, encara es-

tà força per sobre de països com Dinamarca, Holanda i Alemanya, on la criminalitat és fins i tot superior.

L’informe presentat per la Taula evidencia també que la població reclusa ha de fer front a moltes dificultats un cop surt de la presó i que, sobretot durant els dos primers anys, tenen molt difícil reconstruir la seva vida fora de la cel·la si no tenen cobertes les necessitats materials, com l’habitatge. És per això que cobrir-les i dotar aquestes persones de recursos per poder trobar una feina, per exemple, són elements clau. A més a més, com que la societat veu el col·lectiu amb por, cal una educació que canviï aquesta percepció que els estigmatitza. —